

SAMMENDRAG av forskningsprosjektet «Dialog og samarbeid i arbeidet mot mobbing»

Forsknings- og utviklingsteam

Ingrid Lund, Professor, Universitetet i Agder (prosjektleder)

Anne Helgeland, seniorforsker, Avdeling for barn og unges psykiske helse (A-Bup)

Marianne Godtfredsen, rådgiver, Kristiansand kommune-oppvekstsektoren

Bobo Velibor Kovac, Professor, Universitetet i Agder

David Lansing Cameron, Professor Universitetet i Agder.

Samarbeidspartnere

- KS
- Universitetet i Agder (UiA)
- Sørlandet sykehus, Avdeling for barn og unges psykiske helse (ABup)
- Kristiansand kommune, Oppvekstsektoren
- Fylkesmannen i Agder
- Webdesign og utvikling: Idunn Sem og Media 07

Innledning

Forsknings- og utviklingsprosjektet: «Dialog og samarbeid i arbeidet mot mobbing» har sitt utgangspunkt i forskningsprosjektet «Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen».

Prosjektet er et samarbeid mellom Universitetet i Agder, Avdeling for barn og unges psykiske helse (Abup) ved Sørlandets sykehus, Kristiansand kommune, Fylkesmannen i Agder og KS; kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge.

Den overordnede målsettingen for forskningsprosjektet er *å forebygge mobbing i barnehagen gjennom dialog, med hovedfokus på de ansattes ansvar og foreldres involvering.*

Delprosjekt 1

Med bakgrunn i denne målsettingen ble det opprettet to delprosjekter: Et hovedprosjekt med følgende problemstillinger: a) Hvordan kan man legge til rette for dialog mellom ansatte og foreldre om mobbing i barnehagen? b) Hva fremmer og hva hemmer dialogen mellom ansatte og foreldre om mobbing i barnehagen?

For å besvare problemstillingene i delprosjekt 1 ble det valgt en kvalitativ, hermeneutisk forskningstilnærming med inspirasjon fra aksjonsforskning. Utvalget bestod av 6 barnehager: 3 kommunale barnehager og 3 private, alle i Sør Norge. Utvalget ble foretatt av fagansvarlig i Oppvekstetaten som kontaktet barnehageansvarlig i 3 ulike kommuner. En barnehageansvarlig i hver kommune valgte deretter ut 2 barnehager fra hver kommune, 1 offentlig og 1 privat. Det ble vektlagt at barnehager av ulik størrelse skulle representeres, samt barnehager fra både by og bygd. Forskjellene varierte fra den største barnehagen med 45 ansatte, og 159 barn, til den minste barnehagen med 12 ansatte og 54 barn.

Vi hadde også en arbeidsgruppe som var aktive deltakere i analyseprosessen: Fra hver av de 6 barnehagene deltok:

- En assistent/fagarbeider
- En pedagogisk leder
- En styrer
- En foreldrerepresentant

En representant fra KS og en representant fra Fylkesmannen i Agder deltok som observatører i møtet i tillegg til to forskere og prosjektkoordinator.

Resultater fra delprosjekt 1

Problemstilling: 1 a) Hvordan kan man legge til rette for dialog mellom ansatte og foreldre om mobbing i barnehagen?

- Tydelig, anerkjennende ledelse
- Tydelig kommuniserte verdier som base for dialogmøtene (oppmerksomt nærvær, fleksibilitet og raushet)
- Tydelig kommuniserte rammer og forventninger til deltakerne.
- Tydelig kommunisert målsettinger for møtet

Problemstilling 2: Hva hemmer og hva fremmer dialogen:

FREMMER DIALOG

- Åpne spørsmål åpner dialogene.
- Bekreftelse fra dialogleder er avgjørende for dialogene.
- Utfordre gjennom å invitere de som ikke «roper høyest».
- Tydelig ledelse som anerkjenner budskap fra alle gjennom verbal og non-verbal kommunikasjon
- Verdiene som er tydelig kommunisert legger grunntonen for åpen dialog.

HINDRER DIALOGEN

- Verbal og non-verbal kommunikasjon som presenterer fastlåst syn: Eks: «slik er barn», «sånn har vi det her»
- Ansatte eller foreldre som kun forteller suksesser, og ikke lytter til foreldre og ansattes bekymringer, men avbryter eller forteller ny suksess-historie som undergraver det som er fortalt.
- Bagatellisering av de andres budskap
- Manglende ledelse der deltakere får dominere med høye stemmer og fastlåste meninger.

DIALOGMØTENES BETYDNING

Etter hvert dialogmøte hadde vi evaluering fra ansatte og foreldre. Funnene fra evalueringene var:

Dialogmøtene åpner opp for:

- Ny forståelse mellom foreldre og ansatte i forhold til hverandres perspektiver og roller.
- Nye ideer til hvordan en kan som ansatte og foreldre kan forebygge mobbing.

- Sterkere opplevelse av samhold i dialogmøter enn i vanlige foreldremøter
- Ny forståelse for hva mobbing kan være og hvordan mobbing kan forstås.
- Styrket tro på samarbeid som en forebyggende faktor i arbeidet mot mobbing for begge gruppene
- Økt forståelse av hvor viktig voksen-modell-rollen er.

Gjennom utprøvingen av dialogmøtene i de ulike barnehagene og de erfaringer som ble gjort av deltakere og forskere, ble en web-basert dialogmodell utarbeidet. Resultater er et verktøy som fritt kan anvendes på nettstedet: dialogmodellen.no

Resultater fra delprosjekt 2

KARTLEGGING AV BARNEHAGEANSATTE OG FORESATTES PERSPEKTIVER PÅ MOBBING I BARNEHAGEN. En spørreundersøkelse

Datainnsamling

Utvalget bestod av deltakere fra 3 mellomstore kommuner i Norge.

Deltakere

Deltakerne i prosjektet bestod av to forskjellige grupper: 694 barnehageansatte og 857 foresatte til barnehagebarn i alderen 2-6 år.

Hensikten med delprosjektet var å undersøke og sammenligne holdninger og verdier hos ansatte og foresatte knyttet til forståelsen av begrepet mobbing i barnehagekonteksten.

Delprosjektet undersøkte følgende problemstillinger i utvalget av (1) barnehageansatte og (2) foresatte av barn som går i barnehagen:

1. Er det meningsfullt å snakke om mobbing blant barnehagebarn? Dette spørsmålet undersøker «konsensus» blant voksne i utvalget når det gjelder bruken av begrepet, og hvorvidt mobbing, slik de oppfatter begrepet, finnes i barnehager.
2. Er det meningsfullt å bruke etablerte definisjonsaspekter av mobbing i barnehagesettingen? Dette spørsmålet undersøker forståelsen av mobbing i lys av etablerte aspekter som inngår i mobbedefinisjoner.
3. Hvordan oppfatter voksne i utvalget barna som er definert som «mobbere» og «ofre»? Dette spørsmålet undersøker voksnes grunnleggende syn på tradisjonelle roller som ofte er tildelt barn i mobbesituasjoner.
4. Hvilke holdninger har voksne i utvalget om mobbing i barnehagen som fenomen? Dette spørsmålet er knyttet til voksnes grunnleggende verdier angående mobbing i

barnehagekonteksten (dvs. forekomst av holdninger som (1) bagatelliserer og (2) neglisjerer mobbing).

OPPSUMMERING AV RESULTATER delprosjekt 2

Oppsummert viser resultatene at deltakere i begge grupper (dvs. ansatte og foresatte) i studien mener at:

1. Mobbing i barnehager finnes, at det er meningsfullt å snakke om mobbing blant små barn, og at barn ned til 2 års alder er i stand til å mobbe andre barn.
2. Barn i barnehagealder ofte handler intensjonelt (dvs. at de er klar over hva de gjør) men at intensjonalitet er ikke et kriterium for mobbing (viser til kriterium i internasjonal litteratur vedlagt), at subjektiv erfaring er viktigere enn objektive forhold i situasjonen, at en enkelthendelse også kan kalles mobbing (et kriterium for mobbing i internasjonal litteratur vektlegger at mobbing er noe som foregår over tid) og at mobbing hovedsakelig er en individuell handling.
3. Bivariat korrelasjon mellom leddene som definerer mobbing er lav og indikerer at disse aspektene ikke henger sammen. Dette kan tolkes som at leddene ikke er en del av begrepet mobbing slik det er definert i internasjonal litteratur (underliggende aspekter av et begrep må ikke nødvendigvis henge sammen, men dette er ikke, så langt vi vet, spesifisert i litteraturen).
4. «Ofre» og «utøvere» ikke har skyld og burde hjelpes.
5. Voksne i barnehager er i stand å mobbe barn og at dette skjer, men at det ikke er vanlig og at de har lite direkte erfaring med dette.
6. Mobbing blant jenter er annenledes enn mobbing blant gutter med tanke på identifisering, forebygging og oppfølging (identifisering er den vanskeligste delen, etterfulgt av forebygging og oppfølging).

7. Mobbing ikke burde bagatelliseres og devalueres. Deltakerne i utvalget tar mobbing blant barn i barnehager på alvor. Dette gir også grunnlag for å tro at ansatte i barnehager vil kunne oppdage mobbing og reagere på en passende pedagogisk måte med ønske om å skape gode sosiale relasjoner.